

1. INLEIDING	3
2. SAMENWERKEN OP DE BRABANTSE WAL	3
3. ONZE VISIE OP HET SOCIAAL DOMEIN.....	4
4. UITGANGSPUNTEN.....	6
5. REGIE EN NETWERK	10
6. ORGANISATIESTRUCTUUR	11

1. Inleiding

De gemeenten krijgen de komende jaren steeds meer verantwoordelijkheden binnen het sociaal domein. Het gaat hierbij niet alleen om de grote transities van de jeugdzorg en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten. Maar ook om de invoering van de participatiewet en het passend onderwijs. Ook de doorontwikkeling van het Veiligheidshuis, waar meer en meer de nadruk op zorg komt te liggen, speelt hierin een rol. Door allerlei oorzaken is de vraag om ondersteuning in de afgelopen jaren flink toegenomen en daarmee ook de uitgaven op dit terrein. Deze nieuwe verantwoordelijkheden gaan tegelijk gepaard met minder financiële middelen. Hetzelfde blijven doen met minder geld is eigenlijk geen optie, het moet dus anders. Dit betekent dat wij onder andere een groter beroep op onze inwoners doen en dat wij de ondersteuning van onze inwoners anders vorm moeten geven. Dit beperkt zich niet tot de nieuwe taken op het gebied van Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning. De ontwikkelingen vragen om het opnieuw vormgeven van het totale ondersteuningsaanbod in het sociaal domein. Wij willen dit zo dicht mogelijk bij onze inwoners organiseren en vinden de Brabantse Wal hiervoor een passende schaal. De gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht kiezen er daarom voor samen te werken aan het realiseren van een integraal ondersteuningsaanbod binnen het gehele sociaal domein, waarbij er ruimte is voor lokale invulling.

Het eerste gedeelte is het zogenaamde statische gedeelte, hierin wordt beschreven dat we samenwerken als gemeenten op de Brabantse Wal en vanuit welke gedeelde visie wij dit met elkaar doen. Omdat onze drie gemeenten willen doorontwikkelen naar regio- en netwerkgemeenten, is een hoofdstuk aan deze definitie gewijd. Daarnaast is in het eerste gedeelte een gezamenlijke organisatiestructuur beschreven. Afgesproken is dat deze structuur halverwege 2015 geëvalueerd wordt.

Het tweede gedeelte van het document is een dynamisch gedeelte. De inhoud van dit deel staat niet vast, omdat het steeds afgestemd moet worden op ontwikkelingen zoals een collegeprogramma, nieuw rijksbeleid, lokale initiatieven en dergelijke. In dit deel geven we aan op welke projecten we nu al met de drie gemeenten samen (gaan) werken.

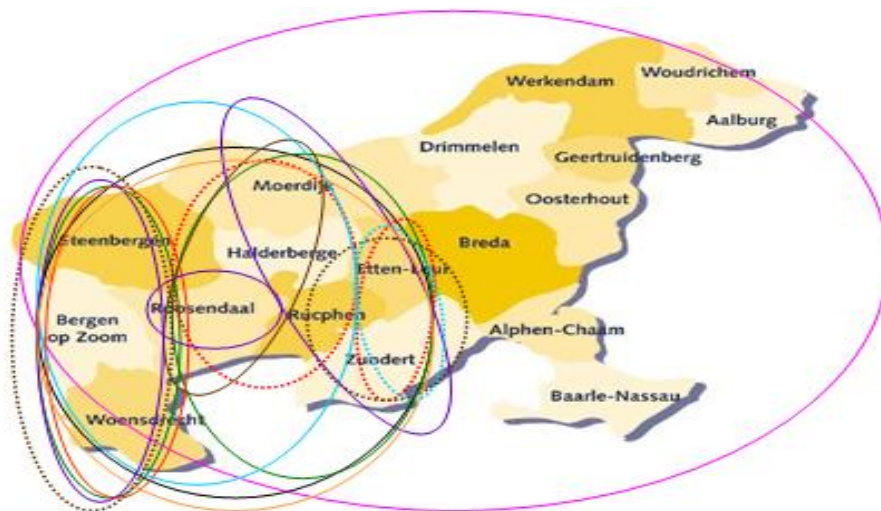
Dit regiedocument is ook een (sturings)instrument voor de nog aan te stellen programmaregisseur. Dit stelt hem of haar ook in staat om de juiste verbindingen te blijven leggen, de voortgang te bewaken en de integraliteit van het beleid te waarborgen. Het is de bedoeling dat de programmaregisseur start op basis van het huidige regiedocument en dit doorontwikkelt.

2. Samenwerken op de Brabantse Wal

De visies van de drie Brabantse Wal gemeenten op het sociale domein, stemmen in grote mate overeen. Samenwerking op dit terrein ligt dus voor de hand, hetgeen meer efficiency, volume en denkkraft oplevert. Daarnaast speelt in dit kader nog het rapport 'Veerkrachtig bestuur in West-Brabant'. In dit rapport wordt door de adviescommissie onder andere aanbevolen om niet te blijven steken in het uitsluitend maken van plannen, maar om deze ook te vertalen naar krachtige uitvoeringsprogramma's. Voor voldoende bestuurskracht is het van belang om de West-Brabantse steden te verbinden met het landelijk gebied. In het rapport wordt door de commissie voor deze regio aangegeven om te werken aan verdergaande samenwerking tussen de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht.

Op verschillende (beleids)terreinen wordt uiteraard al samengewerkt binnen en buiten de Brabantse Wal. Dat is niet alleen het geval bij nieuw te ontwikkelen beleid, maar ook bij staand beleid. Voorbeelden hiervan zijn het Veiligheidshuis, het regionaal platform Arbeidsmarktbeleid, de Regio West Brabant, binnen de Wmo, het onderwijs en de Belastingssamenwerking West-Brabant.

Door het huidige kabinet wordt gehamerd op goede onderlinge samenwerking en zijn er voorbereidingen gaande om de wet op de gemeenschappelijke regelingen aan te passen. Samenwerking moet zo veel mogelijk op natuurlijke wijze tot stand komen omdat het voordelen oplevert. Voordelen zoals meer capaciteit, meer kennis en een beter zicht op de financiële risico's. Daarbij moeten we niet uit het oog verliezen dat de geografische grenzen waar we als gemeente aan verbonden zijn, er niet zijn voor de meeste organisaties. Eenduidigheid van de gemeenten is ook voor hen van groot belang. We kiezen er nu niet voor om een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie op te richten.

3. Onze visie op het sociaal domein

Het sociaal domein gaat over alles wat mensen in hun directe bestaan raakt. Het heeft primair betrekking op zorg, welzijn, arbeid, onderwijs, gezondheid en vrijetijdsbesteding. Het gaat om mensen en de wijze waarop zij in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van verschillende wetten die gericht zijn op (de bevordering van de) participatie van mensen in diverse opzichten. Daarbij gaat het in het bijzonder om de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet werk en bijstand, de Wet sociale werkvoorziening en de Jeugdwet. Door verbindingen tussen deze wetten en aanpalende wetten te leggen, kunnen nog meer mensen “meedoen” in de samenleving.

Onder de term ‘sociaal domein’ verstaan wij het geheel van de beleidsvelden jeugd, onderwijs, werk en inkomen, maatschappelijke ondersteuning, volksgezondheid, sport en de aansluiting met sociale veiligheid.

Door de gemeenteraad van de gemeente Bergen op Zoom is in oktober 2013 de visie op het sociaal domein: ‘Samen leven, samen doen’ vastgesteld. De gemeenteraad van Steenbergen heeft in september 2013 het visiedocument ‘Transitie Sociaal Domein’ vastgesteld. De Woensdrechtse visie is gelijk aan die van Steenbergen en is reeds in 2012 via de kadernota Wmo door haar gemeenteraad vastgesteld.

Visie Bergen op Zoom:

In de Nota Sociaal Domein: samen leven, samen doen is de visie op het sociaal domein voor de komende jaren opgenomen. Het betreft één visie op de beleidsvelden werk, inkomen, zorg, jeugd, onderwijs en volksgezondheid. De visie luidt als volgt: "Samen leven, samen doen. In Bergen op Zoom telt iedereen mee en is het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Dat begint bij jezelf, bij je eigen gezin, je familie, je vrienden, kortom je sociale omgeving. En als dat (tijdelijk) niet lukt, zorgen we voor een helpende hand. Voor de aller kwetsbaarste mensen organiseren we samen een vangnet. Want 'samen leven is samen doen'." De visie is uitgewerkt in de volgende uitgangspunten:

- Eerst eigen kracht.
- We zetten op tijd in.
- Het vangnet is de uiterste oplossing.
- Ontschotting en winst door samenwerken.
- We gaan uit van het te bereiken resultaat.
- We kiezen voor innovatie.
- Een menswaardig bestaan.

Deze uitgangspunten zijn uitgewerkt in speerpunten.

Visie Steenbergen en Woensdrecht:

De gemeenten Steenbergen en Woensdrecht hebben hun visie opgesteld in het visiedocument Transitie Sociaal Domein. Het betreft een visie op de beleidsvelden jeugd, passend onderwijs, arbeidsparticipatie en maatschappelijke ondersteuning. De doelstelling van de transitie is: ondersteuning van burgers bij zelfstandig participeren in de samenleving op een wijze die daar 'beter en goedkoper' vorm aan geeft.

De visie luidt als volgt: 'Eigen kracht' drijft allereerst de burger naar zo volledig en volwaardig mogelijk participeren in de samenleving. Daar waar de burger, ook met hulp van familie, vrienden, mantelzorg en vrijwilligers, er niet in slaagt in voldoende mate te participeren, krijgt deze (professionele) ondersteuning 'op maat'. Ook deze (professionele) ondersteuning vindt dichtbij de burger plaats. De noodzakelijke ondersteuning wordt geboden door een samenhangend uitvoeringsnetwerk van partners onder regie van de gemeente. De principes van één gezin, één dossier, één regisseur en 'inclusief' denken en werken zijn normatief.

Contouren van het gewenste nieuwe stelsel:

- Eigen kracht.
- Maatwerk.
- Dichtbij.
- Eén gezin, één plan één regisseur.
- Inclusief.

Als we naar beide visies kijken, kunnen we concluderen dat die grotendeels met elkaar overeen komen. Eigen kracht eerst en het volledige sociale netwerk spelen in beide visies een belangrijke rol. Maar ook het vangnet voor de kwetsbare inwoners komt in beide visies terug.

De contouren of uitgangspunten vullen elkaar dan ook prima aan.

4. Uitgangspunten en contouren

Menswaardig bestaan; Volgens de Universele Verklaring van de rechten van de mens is ieder mens gelijk in rechten en waardigheid. We bedoelen daar ook mee; “een kwalitatief niveau van leven dat door het respect van anderen wordt beschermd een menselijk niveau waarin de basisvoorzieningen zijn verzekerd”. We staan voor een maatschappij waarin mensen gelijke kansen hebben op onderwijs, werk en gezondheid.

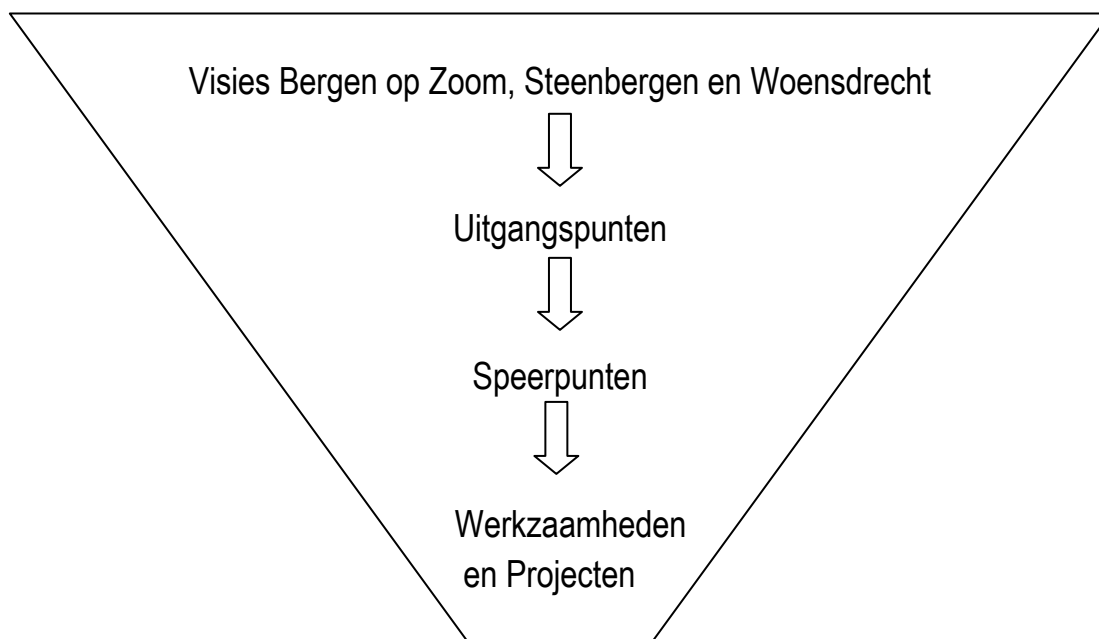
Dit uitgangspunt is voor ons zo vanzelfsprekend dat dit als het ware het DNA van de samenleving vormt.

Als we kijken naar beide visies dan zijn daar de volgende uitgangspunten in benoemd:

- **Eerst eigen kracht;** mensen zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk en kunnen ook heel veel zelf. Alleen of met hulp van anderen in hun omgeving. Als overheid moeten we leren los te laten en te vertrouwen op de veerkracht en creativiteit van mensen.
- **We zetten op tijd in;** Voorkomen is beter dan genezen. We verschuiven dus een deel van de middelen en menskracht naar meer preventie. Hier hoort ook bij dat we vooraf goed communiceren. We zijn duidelijk in waar we wel en waar we niet van zijn.
- **Het vangnet is de uiterste oplossing;** Uiteraard hebben we ook een vangnetfunctie. Bij voorkeur om mensen tijdelijk op te vangen en zodra het kan weer terug te laten veren. Dat zal niet voor iedereen gelden. We zorgen er dan ook voor dat ons vangnet effectiever wordt onder andere door goede samenwerking.
- **Ontschotting en winst door samenwerken;** We werken samen aan hetzelfde doel vanuit één gemeenschappelijke visie. Dat betekent dat we in staat zijn om het gezamenlijk belang soms te laten prevaleren boven het individuele belang. Waar mogelijk zetten we in op verregaande ontschotting van de budgetten. En we werken toe naar één toegang voor het sociaal domein.
- **We gaan uit van het te bereiken resultaat;** Niet de procedures zijn leidend maar het resultaat dat we willen bereiken. Dit resultaat draagt altijd bij aan het realiseren van onze visie. De vraag van de inwoner is hierbij ons vertrekpunt.
- **We kiezen voor innovatie;** Met minder geld op de oude voet verder gaan biedt geen perspectief. Er zijn nieuwe oplossingen en verbindingen nodig van de overheid, de organisaties en de inwoners.
- **Maatwerk;** De ondersteuning voor inwoners die niet zelfstandig kunnen meedoen geschiedt op maat. Hiertoe is een vangnet gecreëerd. Niet het product of het aanbod is maatgevend maar de specifieke ondersteuningsvraag van de inwoner.
- **Dichtbij;** De ondersteuning van inwoners die niet zelfstandig kunnen meedoen organiseren we preventief dichtbij de inwoner door vroegsignalering en vraagverheldering. Zoveel mogelijk vindt ondersteuning plaats op en vanuit de vindplaatsen en gebiedsgerichte steunpunten.
- **Eén gezin, één plan, één regisseur;** Indien meerdere ondersteuners betrokken zijn bij inwoners die niet zelfstandig kunnen meedoen, stemmen deze ondersteuners onderling af en vormen een sluitend ondersteuningsnetwerk. Eén van hen heeft de regierol.
- **Inclusief;** Participeren doen burgers binnen de samenleving. Ook ondersteuning organiseren we inclusief, dit wil zeggen zoveel mogelijk binnen de reguliere leefomgeving. Ondersteuning organiseren we zo weinig mogelijk exclusief, dat wil zeggen in aparte instellingen.

5. Vertaling van visie naar uitvoering

De uitgangspunten uit de verschillende visies zijn door de gemeenten uitgewerkt in speerpunten. Wanneer de twee visies bij elkaar genomen worden, resulteert dat in een lijst met speerpunten. Op basis van de speerpunten wordt per uitgangspunt welke acties opgezet en ondernomen moeten worden om de doelstellingen uit de visie te bereiken. Schematisch ziet de vertaling van visie naar uitvoering er dus als volgt uit:

Speerpunten

Door de drie gemeenten zijn per uitgangspunt verschillende speerpunten benoemd die een bijdrage moeten leveren aan het realiseren van de visie.

In de visie van Steenberg en Woensdrecht is direct aan de uitgangspunten (contouren) een aantal speerpunten gekoppeld. In Bergen op Zoom is dit niet per uitgangspunt gedaan, maar zijn de speerpunten gekoppeld aan de thema's 'opgroeien en ontwikkelen, gezond en gelukkig en werk, inkomen en vrije tijd'. De speerpunten hebben we voor dit regie document zo goed mogelijk vertaald naar de uitgangspunten omdat op die manier een consistent verhaal ontstaat. Natuurlijk is er sprake van overlap in de speerpunten. En zijn er speerpunten die aan meerdere uitgangspunten gekoppeld kunnen worden. Voor de overzichtelijkheid is er in het regiedocument voor gekozen de speerpunten te koppelen aan het meest logische / primaire uitgangspunt.

Uitgangspunt eigen kracht:

1. Het is vanzelfsprekend geworden dat burgers maatschappelijk betrokken zijn en verantwoording nemen voor hun eigen leefomgeving.
2. Burgers ontmoeten elkaar, kennen elkaar, vormen informele netwerken en zijn gegroeid in zelfredzaamheid, ook de meer kwetsbare burgers.
3. Burgers zijn gegroeid in 'gezond gedrag' en anticiperen beter op toekomstige verandering in welzijn en gezondheid.
4. Burgers vinden het normaal om ondersteuningsvragen aan elkaar te stellen en geven hieraan gehoor.
5. Burgers participeren in de samenleving naar vermogen met arbeid, als vrijwilliger en als mantelzorger.
6. De pedagogische kwaliteit van de leefomgeving van kinderen en jongeren is versterkt, de naaste omgeving is meer betrokken.
7. Professionele ondersteuners en de gemeente stellen bij hun denken, besluiten en handelen de zelfontplooiing en eigen regie en verantwoordelijkheid van burgers centraal.
8. De transitie jeugdzorg wordt verder voorbereid en uitgevoerd, volgens de leidende principes eigen kracht eerst, regie licht bij ouders en jeugd, geen kind buiten spel en loslaten...zonder het zicht te verliezen. Dit zullen we in samenhang met de nieuwe taken in de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet voorbereiden en uitvoeren. Ook wordt de verbinding met passend onderwijs gezocht.
9. We scheppen voorwaarden voor zelfredzaamheid. Dit door het bevorderen van sociale cohesie, door het realiseren van een gezonde, veilige en toegankelijke woonomgeving en door een diversiteit in het woonaanbod waardoor mensen langer zelfstandig kunnen wonen.

10. We kijken altijd eerst wat mensen en hun sociale netwerk zelf kunnen. We stimuleren een mentaliteitsverandering van gemeente, professionals en inwoners.

11. Tegenprestatie; Iedereen die gebruik maakt van een bijstandsuitkering verricht een tegenprestatie. De bijstand is een uitkering die bekostigd wordt uit algemene middelen. Van iedereen die daar een beroep op doet wordt een tegenprestatie naar vermogen gevraagd. Op die manier kan de betrokkene iets terug doen voor de samenleving.

Bij de tegenprestatie houden we rekening met de volgende uitgangspunten:

- maatschappelijk nut staat voorop
- het behoort niet tot de reguliere arbeidsmarkt
- het is additioneel, dus heeft geen verdringend effect
- het is tijdelijk en van beperkte omvang.

Uitgangspunt op tijd

1. We zetten in op het voorkomen van achterstanden, vroegsignalering, verdere harmonisatie van de peuterspeelzalen en kinderopvang en een verbinding met passend onderwijs.
2. We realiseren een gezamenlijke preventieve aanpak van school, jeugd en ouders, zorginstellingen en gemeente in de strijd tegen schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.
3. Om te voorkomen dat problemen ontstaan, bevorderen we een gezonde leefstijl van de inwoners.

Uitgangspunt het vangnet is de uiterste oplossing

1. Wij faciliteren vrijwilligers en mantelzorgers en initiatieven van bewoners die bijdragen aan de ondersteuning van kwetsbare inwoners.

Uitgangspunt ontschotting en winst door samenwerken

1. De ondersteuning wordt georganiseerd op basis van het principe één kind, één gezin, één plan. De leeromgeving van kinderen is een belangrijke vindplaats. We organiseren ondersteuning en zorg in een vertrouwde omgeving waarin ouders, leerlingen en beroepsopvoeders elkaar ontmoeten (vindplaats = werkplaats). Op deze manier kan er zo snel mogelijk ingezet worden wanneer er een probleem gesignaleerd wordt.
2. We zorgen dat professionals en inwoners weten waar zij met hun signaal terecht kunnen. Eén toegang voor het sociale domein waarbij we de concrete aansluiting zoeken met de diverse beleidsterreinen.
3. De nieuwe taken in de Wet maatschappelijke ondersteuning en de gevolgen van scheiden van wonen en zorg worden voorbereid en uitgevoerd. Dit zullen we in samenhang met de transitie Jeugdzorg en de Participatiewet voorbereiden en uitvoeren.
4. We zetten in op samenwerking tussen professionals en inwoners om de (preventieve) gezondheidszorg en de ondersteuning van inwoners in de gemeente Bergen op Zoom vorm te geven. Hierbij kijken we over elkaars grenzen heen.
5. We zetten in op meer samenwerking en afstemming tussen Zorgkantoor, Zorgverzekeraars en gemeente.

Uitgangspunt we gaan uit van het te bereiken resultaat

1. We vinden het behalen van een startkwalificatie van groot belang. We streven er naar dat deze startkwalificatie aansluit bij de vraag van de arbeidsmarkt.
2. Bij het vormgeven van de ondersteuning van inwoners gelden de volgende uitgangspunten: maatwerk, optimale benutting ontmoetingsplekken en ruimte voor innovatie.
3. Werkgevers benadering; we willen dat werkgevers op klantvriendelijke en effectieve wijze aan goed personeel helpen. Het is de bedoeling dat de werkgevers, inclusief overheid, de komende jaren 100.000 mensen met een arbeidshandicap in dienst nemen. Als gemeente ondersteunen we de werkgevers ook in dit proces. Werkgevers vinden het belangrijk om niet door allerlei verschillende personen benaderd te worden, maar bij voorkeur door één instantie of organisatie. Als gemeenten hebben we een belangrijke taak ten aanzien van de bemiddeling van onze klanten.

Uitgangspunt we kiezen voor innovatie

1. Participatie in bedrijf; Door optimaal gebruik te maken van de voorzieningen en al beschikbare infrastructuur, kan de totale huidige doelgroep goed ondersteund worden. Daarnaast moeten we iets organiseren waarbij ook voldoende kansen zijn om in de toekomst ook andere doelgroepen te bedienen. Er wordt verdere samenwerking gezocht met onderwijs en ondernemers. De vraag is leidend, wat betekent dat het aanbod daarop afgestemd moet worden.

Uitgangspunt maatwerk:

1. Vragen, luisteren en doorvragen (vraagverheldering) zijn routine geworden, ondersteuning vindt alleen op maat plaats als er geen andere oplossingen zijn.
2. Ondersteuning vindt niet alleen fysiek op locatie plaats en is aangevuld met, of zelfs vervangen door, benadering op afstand (domotica, social media enzovoorts), diversiteit in ondersteuningsmogelijkheden is toegenomen.
3. Standaard oplossingen met claimrecht zijn 'uitverkocht'.

Uitgangspunt dichtbij:

1. Burgers vragen allereerst elkaar om ondersteuning en geven hieraan gehoor, zijn hebben 'de vraagverlegenheid' achter zich gelaten.
2. Burgers, vrijwilligers en beroepskrachten treffen elkaar op fysieke en virtuele vindplaatsen (gestructureerd netwerk), hier vindt signalering, verheldering en zo nodig (organiseren van) ondersteuning plaats.
3. Vrijwilligers en mantelzorgers worden gefaciliteerd bij hun inzet.
4. Preventie en lichte vormen van zorg zijn toegenomen.
5. Vanuit vindplaatsen komen zorgmijders eerder in beeld.

Uitgangspunt één gezin, één plan, één regisseur:

1. Het sluitende ondersteuningsnetwerk heeft vorm gekregen en maakt contact met burgers op de vindplaatsen.
2. Bij vraagverheldering worden alle levensgebieden betrokken.
3. Ketenregie en casusregie zijn in competenties verankerd en routine geworden.
4. Professionele ondersteuners zijn zich gaan gedragen als partners in plaats van concurrenten.
5. De overlegstructuren tussen partners in het uitvoeringsnetwerk zijn 'gesaneerd', ook de overlap in werk trouwens.

Uitgangspunt inclusief:

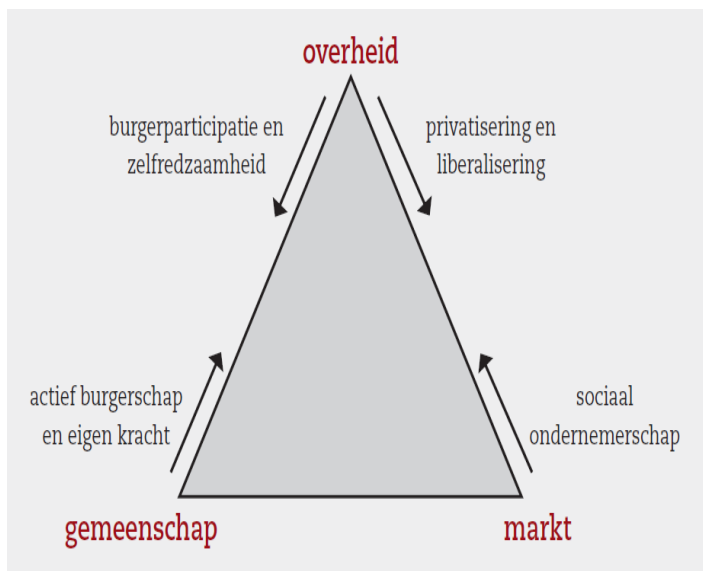
1. Opvang van jeugd, passend onderwijs, participatie en maatschappelijke ondersteuning vindt steeds meer plaats binnen de eigen leefomgeving en in de reguliere samenleving.
2. De nodige specialistische kennis en expertise is in toenemende mate beschikbaar op de vindplaatsen en wijksteunpunten.

5. Regie en netwerk

De rol van de overheid in onze maatschappij verandert snel. Hoewel er regelmatig wordt gesproken over een zich terugtrekkende overheid, is daar feitelijk geen sprake van. De samenleving ziet er nu wezenlijk anders uit dan pakweg 30 jaar geleden en die verandering zorgt er voor dat de overheid zich aan moet passen. De Brabantse Wal gemeenten hebben aangegeven zich te willen ontwikkelen tot regiegemeente en netwerkorganisatie. Deze ontwikkeling past prima bij de nieuwe rol van de overheid.

De regiegemeente ontwikkelt beleid en stuurt op doelen en effecten (het wat) en beheersing van de inzet van middelen.

Afhankelijk van de verantwoordelijkheid die de gemeenten hebben zullen zij zich gedragen als; stimulerende, faciliterende, sturende of participerende gemeenten.

Dat betekent de oude gemeentelijke structuren loslaten en je klantgerichter en bedrijfsmatiger gedragen. Een regie- en netwerkorganisatie, waar je taken met wisselende partners vormgeeft, taken uitbesteedt, regie voert, en een speler wordt in een netwerk van samenwerkingsverbanden. Maar dat betekent ook dat de mate waarin je als overheid ergens invloed op kunt uitoefenen sterk afhankelijk is van de rol die je hebt.

Onderstaand schema geeft daar een beeld van.

	Beweging	Initiatief en controle	Voorbeeld
Privatisering en liberalisering	Overheid brengt taken in georganiseerde transacties naar de markt zoals via een aanbestedingsprocedure.	Overheid initieert en controleert via licenties, reglementen en heeft de mogelijkheid om teugels aan te trekken bij politieke wil. Privatisering is letterlijk een door de overheid overgedragen taak.	Aanbesteding voor onderhoud groen, of omvormen gemeentelijke groenafdeling tot privaat bedrijf.
Burgerparticipatie en zelfredzaamheid	Overheid 'duwt' taken in meer of minder overleg naar de gemeenschap.	Overheid bepaalt de taken die 'over gaan' naar de gemeenschap en schat in door wie en op welk niveau die overgenomen kunnen worden. De overheid behoudt verantwoordelijkheid en kan taken terugnemen indien nodig of politiek wenselijk.	De gemeente stuurt omwonenden van een plantsoen een brief met de vraag of zij zelf voor het plantsoen willen zorgen. De gemeente doet een voorstel over ter beschikking te stellen materialen en wijst op een aantal voordelen voor de omwonenden. De gemeente bepaalt ook of bewoners wel of niet vrij zijn om nieuw aan te planten en wat andere beperkingen zijn.

Actief burgerschap	Burgers ondernemen activiteiten in het publieke domein	Ze komen uit eigen beweging in actie, op de manier die ze zelf willen en op de onderwerpen die ze zelf belangrijk vinden. De overheid heeft er mee te maken, maar heeft er geen controle over – anders dan via wetgeving en regulering.	Ongevraagd gaan omwonenden zelf het plantsoen bij hun huis onderhouden en ze planten zelf nieuw bij, of vervangen bestaand groen door andere planten of bloemen. Of ze leggen zelf elders een plantsoen aan, op een niet daartoe door de gemeente aangewezen plaats. De gemeente stelt op een moment vast dat het gebeurt en wat ze er mee wil doen.
Sociaal ondernemerschap	Sociaal ondernemers zetten activiteiten in het publieke domein op	Eigen initiatief van een ondernemer om – vaak vanuit een mix van persoonlijke, sociale en commerciële motieven – een propositie te ontwikkelen. De overheid controleert niet en voert er geen regie over.	'Tuinman in de wijk' mobiliseert bewoners rond de plantsoenen – bestaand of zelf aan te leggen – van Rotterdamse stadswijken. De ondernemer zet de eerste stappen en vaak volgen de bewoners al snel. De ondernemer krijgt financiering van fondsen en sponsors en als het eenmaal loopt volgt soms 'contractering' door de gemeente of corporatie. Het initiatief blijft echter bij hem.

Bron: M van der Steen e.a., Pop - up publieke waarde

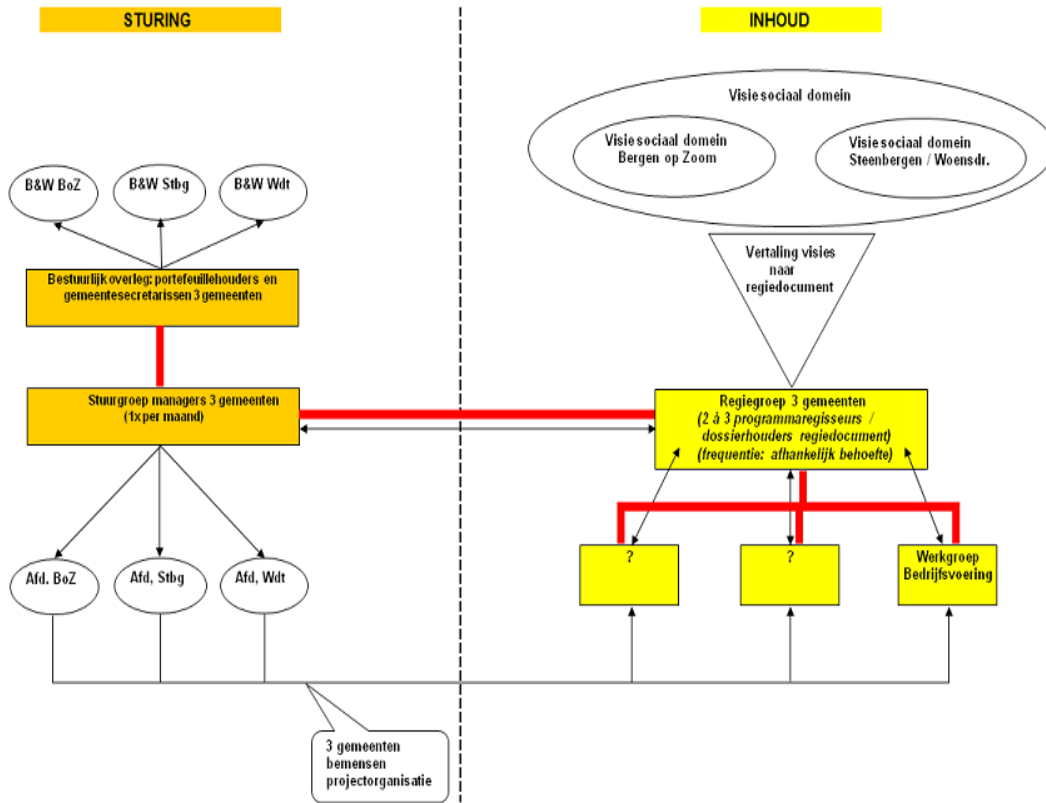
6. Organisatiestructuur

De samenwerking in het sociaal domein tussen de drie gemeenten vraagt een wat andere aanpak dan het reguliere projectmatig werken. Het moet vooral ruimte bieden voor een pragmatische sturing.

We zetten een duidelijke knip tussen sturing, bestuurlijk en ambtelijk aan de ene kant en de inhoud aan de andere kant. Om beide lijnen aan elkaar te verbinden, is de linking pin, een programmaregisseur noodzakelijk. De programmaregisseur is de rode draad in het proces. De inhoudelijke kant kent in feite twee stromen. Deze kant is enerzijds gericht op het realiseren van onze visie op het sociaal domein en anderzijds op de samenwerking tussen de drie gemeenten.

Deze organisatiestructuur, die in alle drie de gemeenten door de colleges is vastgesteld, en samenwerking op de Brabantse Wal dragen wij uit naar onze maatschappelijke partners, inwoners en overige gemeenten.

GEZAMENLIJKE PROJECTORGANISATIE SOCIAAL DOMEIN BRABANTSE WAL GEMEENTEN

— = programma regisseur is de rode draad in het proces